CZU:81.135.1’373.45 :070
https://doi.org/10.52505/1857-4300.2025.1(324).07

Inovații lexicale de origine engleză ultrarecente (II)

Livia CARUNTU-CARAMAN

Doctor în filologie
E-mail: livia.caruntu.caraman@sti.usm.md
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-6829-6440
Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM (Chișinău)

Ultra-Recent Lexical Innovations of English Origin (II)

Abstract

The language is constantly evolving. In contemporary society, linguistic contents are significantly marked by communication, information, current needs, transformations, so that social innovations generate lexical innovations. Or, terminological innovations come to fill some notional gaps caused by current societal changes.

Continuing the research dedicated to lexical innovations, the present study aims to complete the number of ultra-recent vocabulary items of English origin, not included in dictionaries for the present. Extracted mainly from mass media sources, they reflect the current state of the dynamics of the Romanian language. As in the first part, the inventoried lexical acquisitions are presented according to lexicographic rigors (semanticized, properly defined, spelled and pronounced correctly, included in lexical-grammatical classes, provided with illustrative material, with functional-stylistic mentions, with some appropriate equivalents, etc.).

Keywords: lexical system, vocabulary, lexical innovations, ultra-recent anglicisms, meaning, context, mass media.

Rezumat

Limba se află într-o continuă evoluție. În societatea contemporană, conţinuturile lingvistice sunt marcate semnificativ de comunicare, informaţii, necesități curente, transformări, încât inovaţiile sociale generează inovaţii lexicale. Or, noutățile terminologice vin să completeze unele viduri noționale provocate de schimbările societale actuale.

Continuând cercetările consacrate inovaţiilor lexicale, studiul de faţă își propune să completeze numărul de elemente de vocabular ultrarecente de origine engleză, neincluse deocamdată în dicționare. Extrase preponderent din surse mass-media, acestea reflectă stadiul curent al dinamicii limbii române. La fel ca în prima parte, achizițiile lexicale inventariate sunt prezentate conform rigorilor lexicografice (semantizate, definite corespunzător, ortografiate și pronunțate corect, incluse în clase lexico-gramaticale, înzestrate cu material ilustrativ, cu mențiuni funcțional-stilistice, cu unele echivalente adecvate etc.).

Cuvinte-cheie: sistem lexical, vocabular, inovații lexicale, englezisme ultrarecente, sens, context, mass-media.

Evoluția lexicului actual al limbii române este o temă de cercetare frecventă în lingvistica românească. „Se știe că vocabularul unei limbi este foarte dinamic, fiind receptiv la tot ce e nou, este foarte flexibil, căpătând de multe ori un alt aspect" (Vulpe 2024, p. 4). Cunoașterea noutăților lexicale utrarecente progresează prin studiile consacrate acestui aspect al vocabularului limbii române. Menționăm aici *Inventarul de cuvinte și sensuri noi atestate în mediul online, în două volume* (ICSO1 2020; ICSO2 2022), semnat de un grup de cercetătoare de la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti" al Academiei Române, București; studiile coordonate de lexicografa Ana Vulpe, inclusiv *Micul inventar de inovații lexicale* (Vulpe 2021; Vulpe, Onofraș 2023; Vulpe, Onofraș 2024) și alte lucrări editate în cadrul Institutului de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu" al USM, Chișinău (Caruntu-Caraman 2023; DER 2023; Caruntu-Caraman 2024). Necesitatea studierii elementelor lexicale dinamice ale vocabularului limbii române actuale „rămâne un imperativ al momentului" (Radu 2009, p. 134).

Preocuparea noastră pentru inovațiile lexicale ultrarecente are rolul de a completa aceste cercetări[1]. Ne referim, în special, la englezismele neînregistrate, deocamdată, în sursele lexicografice generale, care au o circulație largă în mediul online și sunt intrate de curând în uzul vorbitorilor de limbă română. Așadar, investigația de față se înscrie în contextul completării și actualizării celor două lucrări normative de specialitate: *Dicționarul explicativ al limbii române actuale* (DELRA 2022) și *Dicționarul de englezisme recente* (DER 2023).

„De regulă, unităţile de vocabular noi apar în cadrul unor procese inovatoare, diferite ca origine şi formă de manifestare, dar menite să reflecte schimbările din evoluţia societăţii" (Păcuraru 2013, p. 61). Mai ales în ultimele decenii, datorită influenței internetului și tehnologiei, englezismele răspund unor necesități comunicative curente ale utilizatorilor.

„Studierea noutăților lexicale nu se reduce la o înregistrare impresionantă bazată pe propria experiență de vorbitor și nici la simpla verificare cu dicționarele românești existente, ci impune o documentare mult mai bogată și o atentă trecere a lor prin filtrul interpretării lingvistului. Strângerea materialului brut, prin fișarea cu prioritate a presei, este o primă fază indispensabilă" (Avram 1998, p. 34).

Fiind în pas cu evoluția sistemului lexical, am înregistrat, fixat și prezentat, în conformitate cu rigorile lexicografice, peste 80 de termeni (a se vedea Anexa), care circulă în limbajul presei scrise, electronice și audiovizuale actuale și nu se regăsesc în dicționarele explicative de uz general. Inovațiile lexicale de origine engleză ultrarecente, inventariate în Anexă respectă principiile și normele de redactare prezentate în DER 2023 (cuvânt-înainte, p. 7-10), având precizat modul corect de ortografiere și pronunție, fiind încadrate în clase lexico-gramaticale

[1] *v.* Caruntu-Caraman 2024, pp. 58-68.

și/sau semantice, în domenii de funcționare, definite, echivalate românește și ilustrate în contexte.

După cum am constatat și în prima parte a studiului, cele mai multe dintre englezismele identificate în social media (rețele de socializare, platforme video, gaming și alte website-uri, aplicații) au o circulație largă în domeniul tehnologiilor informaționale. „O categorie aparte o reprezintă lexicul întâlnit în special pe forumurile online și bloguri, care adună poate cele mai multe efemeride, dar care ilustrează cel mai bine efervescența creatoare a limbii, precum și disponibilitatea acesteia la împrumuturi (în special din limba engleză)" (ICSO1 2020, p. VI).

În ultimii ani, inteligența artificială a schimbat considerabil modul în care lucrăm, comunicăm și interacționăm cu mediul înconjurător, fiind deja parte esențială a vieții noastre de zi cu zi. Așa-numiții asistenți virtuali, printre care ChatGPT, chatbotul care răspunde la întrebări și îndeplinește sarcini, utilizează tehnici avansate de învățare automată pentru a genera conținut. Multe dispozitive folosesc recunoașterea facială sau amprentele digitale pentru îmbunătățirea securității; noile realități (augmented, virtual, extended și mixt realities) oferă utilizatorilor experiențe vizuale unice; navigarea prin Google Maps cu ajutorul funcției Street View ajută la recunoașterea clădirilor, străzilor și a altor puncte de reper pentru o orientare mai precisă.

Deci, cele mai multe dintre inovațiile lexicale identificate pentru studiul de față circulă în domeniul tehnologiilor informaționale: *augmented reality, big data, blur, bot, chatGPT, cobot, content creator, crowdsourcing, deep learning, DeepSeek, digital native, dislike, DOI, extended reality, glitch, green screen, long read, machine learning, MagSafe, meme, message board, mixt reality, oversharing, prompt, QR code, smart home, stream, streamer, Street View, subscribe, subscriber, trucheck, unsubscribe.* Foarte populari, în comunitățile de gaming, sunt următorii termeni de argou: *loot, noog, rage quit.*

Pe măsură ce era digitală acaparează tot mai mult generația în creștere, în special Generația Z, întâlnim un limbaj codat al adolescenților, mai ales pe rețelele de socializare (TikTok, Instagram, Facebook, Snapchat), la nivel de comportament relațional, inclusiv romantic: *benching, controller, crush, fat shaming, ghosting, online dating, people pleaser, people pleasing, rizz.*

Și în domeniul serviciilor bancare și al finanțelor, tehnologiile informaționale au un impact major: *blockchain, cold wallet, free cash flow, giveaway, hot wallet, open banking, token, a tokeniza, tokenizare, use case, wallet.* Creșterea numărului de atacuri cibernetice a contribuit la apariția tokenurilor pentru a înlocui datele cardului prin coduri unice indescifrabile. Astfel, tokenizarea este o nouă etapă în evoluția plăților digitale. Revoluția financiară, mai exact nevoia de a păstra în siguranță criptomonedele, aduce cu sine și necesitatea creării și utilizării portofelelor electronice, așa-numitele *wallet* cu cele două tipuri principale, *cold* și *hot wallets*.

Teme oarecum controversate, chiar tabu, dar care tind a fi tot mai abordate în zilele noastre sunt egalitatea de gen și orientarea sexuală. În ultima perioadă, în lupta cu stereotipurile și discriminarea, a devenit un fel de crez libertatea și egalitatea în drepturi a indivizilor, indiferent de rasă, etnie, vârstă, gen, religie, orientare sexuală. În domeniile menționate am identificat o terminologie la fel de controversată: *cisgender, coming out, gender equality, gender-fluid, LGBTQI+, nonbinar, queer, transgender.*

Alți termeni de specialitate denumesc produse, tehnici de make-up: *bronzer, contoring*; tendințe de modă și caracteristici: *fast fashion, water-resistant;* activități de muncă, sport și odihnă, gestionarea timpului și organizarea spațiului: *baby shower, barbershop, board game, cringe, lifehack, mindfulness, mood board, must-try, organizer, ride-sharing, singletasking, workout.*

Mulți dintre termenii analizați formează familii întregi de cuvinte, ceea ce denotă încă o dată necesitatea prezenței lor în uz: *token, a tokeniza, tokenizare, tokenizat; blur, a blura, blurare, blurat; people pleaser, people pleasing; stream, streamer, streaming, live stream, live streaming, livestreamer; subscribe, subscriber, unsubscribe.*

Unele englezisme circulă deopotrivă cu sinonimele lor în limba engleză, dar și concomitent cu echivalentele lor în limba română, prezentând diverse nuanțări de sens: *augmented reality* – realitate augmentată, *cobot* – robot colaborativ, *content creator/ content writer* – creator de conținut, *digital native* – nativ digital, *DOI* – identificator de obiect digital, *extended reality* – realitate extinsă, *fat shaming/ body shaming, message board/ forum, free cash flow* – flux de numerar liber, *gender equality* – egalitate de gen, *mixed reality* – realitate mixtă, *organizer* – organizator, *QR code* – cod QR, *rizz* – farmec, *smart home/ smart house* – casă inteligentă, *stream* – flux de date, *subscriber* – abonat, *water-resistant/ waterproof/ water-repellent* – impermeabil. Majoritatea sintagmelor *creator de conținut, nativ digital, flux de numerar liber, casă inteligentă, impermeabil* sunt calcuri lingvistice după modele englezești.

Ținem să precizăm că definițiile au fost consultate în dicționarele englezești (CD, M-WD, ODE 2010, OLD) și adaptate sensurilor cu care sunt întrebuințate în uzul românesc. Totodată s-a ținut cont de normele ortografice și ortoepice din lucrările lexicografice normative ale limbii române (DOOM[3], ÎOOP[6]).

Indiferent de durata de viață a cuvintelor, ele trebuie inventariate şi definite din mai multe motive: „în primul rând, cuvintele reflectă creativitatea limbii, oricât de rare ar fi sau cu utilizare restrânsă, specifică unui anumit mediu social (…); în al doilea rând, trebuie să ne gândim că ceea ce este acum actual, peste sute de ani va reprezenta un stadiu de limbă română veche; or, descrierea cât mai amănunţită a limbii este o datorie faţă de urmaşii noştri şi faţă de limba română însăşi (…); în al treilea rând, descrierea tuturor cuvintelor întâlnite,

dacă se poate, este un sprijin pentru înţelegerea lor, în acest moment, de către publicul larg” (ICSO1 2020, p. V).

Este actuală și afirmația M. Avram: „Publicarea periodică de dicționare, glosare, liste sau suplimente lexicografice de cuvinte cu adevărat noi este utilă nu numai pentru cultivarea exprimării vorbitorilor contemporani – pentru lămurirea lor în privința corectitudinii semantice și formale – , ci și pentru istoria limbii (Avram 1998, p. 34).

Unele englezisme apar, „altele dispar, unele dezvoltă sensuri noi, altele se pierd, dar cele ce rămân se adaptează şi se integrează într-un sistem” (Voica 2007, p. 33). Care dintre aceste formații lexicale vor avea șanse să pătrundă în dicționarele normative, explicative de uz general și care vor deveni doar niște „efemeride lexicale”, vom vedea în perspectivă.

De aceea, „To be continued…” sau, mai pe românește, „Va urma…”.

Anexă. Englezisme ultrarecente întâlnite în mass-media

AUGMENTED REALITY, *subst. n.* [Pr.: **ogméntid riăliti**; < engl. **augmented reality**.] *tehn. inform.* Tehnologie care combină lumea virtuală cu cea reală prin suprapunerea în timp real a obiectelor digitale, în unele cazuri tridimensionale, într-un mediu autentic; realitate augmentată. *Augmented reality a permis dezvoltarea unor noi tehnologii capabile de a extinde și aduce noi elemente realității fizice în care trăim.*

BABY SHOWER, *subst. n.* [Pr.: **béĭbi șaŭăr;** < engl. **baby shower**.] *și adjectival* Petrecere organizată pentru a sărbători sarcina și/sau nașterea unui nou membru al familiei, la care invitații oferă părinților viitori cadouri esențiale pentru îngrijirea copilului. *Un baby shower este, de obicei, un eveniment mai restrâns. Petrecere baby shower.*

BARBERSHOP, *subst. n.* [Pr.: **bárbășop**; < engl. **barbershop**.] Salon de tuns/coafură pentru bărbați. *Multe barbershopuri includ și un bărbierit fierbinte, cu spumă, alături de tunsoarea standard.*

BENCHING, *subst. n.* [Pr.: **béncing**; < engl. **benching**.] Practică de a menține un contact minim și ocazional într-o relație romantică, evitând un angajament concret. *Deși ghostingul poate fi mai dureros, benchingul poate fi la fel de frustrant și confuz.*

BIG DATA, *subst. n.* [Pr.: **big déĭta**; < engl. **big data**.] *tehn. inform.* Seturi foarte mari de date generate de oameni și tehnologiile informaționale, care pot fi stocate, înțelese și utilizate numai cu ajutorul unor instrumente și metode speciale. *Big Data reunește date din mai multe surse și aplicații disparate.*

BLOCKCHAIN, *subst. n.* [Pr.: **blókceĭn**; < engl. **blockchain**.] *tehn. inform., finanțe* Sistem ce securizează stocarea de criptomonede în care este menținută o evidență a tranzacțiilor efectuate pentru a împiedica frauda și falsificarea datelor. *Blockchainul este un instrument inovator, care are potențialul de a schimba radical sectorul financiar.*

BLUR, blúruri, *subst. n.* [< engl. **blur**.] *foto.* Tehnică de editare prin care anumite elemente dintr-o fotografie sunt redate neclar, încețoșat. *Blurul intenționat este un efect*

ce poate îmbunătăți calitatea fotografiilor, adăugând mișcare sau ideea de acțiune în compoziție.

BLURB, *subst. n.* [Pr.: **blărb**; < engl. **blurb**.] Descriere scurtă a unei cărți, a unui produs nou, care are scopul de a atrage atenția. *Blurbul trebuie să includă orice informație care prezintă cel mai bine cartea și stârnește interesul cititorilor.*

BOARD GAME, *subst. n.* [Pr.: **bord gheĭm**; < engl. **board game**.] Tip de joc care se desfășoară pe o suprafață plană (de obicei o masă), plasând sau mutând piese pe o tablă. *Fie că vrei să-ți stimulezi creierul sau vrei să scapi de stres și să te relaxezi, un board game împreună cu prietenii este soluția potrivită.*

BOT, boți, *subst. n.* [< engl. **bot**.] *tehn. inform.* 1) Program care îndeplinește sarcini automate și repetitive pe internet. *Boții sunt gândiți să răspundă rapid la întrebările utilizatorilor ori să extragă informații relevante dintr-o cantitate uriașă de date.* 2) Abreviere de la **robot**. *Boții îndeplinesc în mod automat anumite funcții sau operațiuni.* 3) Program care creează conturi false pe rețelele sociale și comunică cu alți utilizatori. *Pe platformele de socializare, boții pot fi folosiți pentru creșterea artificială a vizibilității conturilor.*

BRONZER, *subst. n.* [Pr.: **brónzăr;** < engl. **bronzer**.] Produs de machiaj care oferă tenului un aspect bronzat. *Deoarece bronzerul poate avea și un efect de contouring, unii make-up artiști îl folosesc pentru a sublinia trăsăturile feței.*

CHATGPT, *subst. n.* [Pr.: **cetgipití**; < engl. **ChatGPT** (abr. de la **Chat Generative Pre-trained Transformer**).] Tehnologie avansată, dezvoltată de compania americană OpenAI, care utilizează inteligența artificială pentru a răspunde la întrebări și a îndeplini sarcinile care îi sunt date de către utilizator. *ChatGPT este utilizat într-o varietate de domenii și pentru multiple scopuri.*

CISGENDER, *subst. m., adj. invar.* [Pr.: **sisgéndăr**; < engl. **cisgender**.] (Persoană) a cărei identitate de gen corespunde cu sexul biologic sau cu genul care i-a fost atribuit la naștere. *Marea majoritate a populației umane se identifică cisgender. O femeie cisgender este o persoană biologic feminină care se identifică drept femeie.*

COBÓT, cobóți, *subst. m.* [< engl. **cobot** (abr. de la **collaborative robot**.] *tehn. inform.* Robot programat să îndeplinească mai multe sarcini și să interacționeze cu oamenii într-un spațiu de lucru comun; robot colaborativ. *Coboții sunt proiectați să ajute oamenii, dar nu să-i înlocuiască.*

COLD WALLET, *subst. n.* [Pr.: **cold ŭólit;** < engl. **cold wallet**.] Portofel digital, stocat pe un dispozitiv hardware, care permite investitorilor să depoziteze și să tranzacționeze criptomonede. *Cold walleturile sunt concepute pentru a face tranzacțiile ușoare și convenabile și, în același timp, foarte sigure.*

COMING OUT, *subst. n.* [Pr.: **cáming aŭt**; < engl. **coming out** (of the closet).] Procesul de recunoaștere, acceptare și mărturisire a orientării sexuale sau a identității de gen atât față de propria persoană, cât și față de ceilalți. *Primul pas spre coming out este acceptarea de sine.*

CONTENT CREATOR, *subst. m.* [Pr.: **cóntent criéĭtăr**; < engl. **content creator**.] Persoană care creează conținut (text, imagini, video) pe internet, în special pentru diverse platforme de social media cu scopul de a educa, implica sau influența publicul-țintă; content writer; creator de conținut. *Un content creator se concentrează pe crearea de conținut informativ și educativ pentru site-uri web, bloguri și alte platforme digitale.*

CONTOURING, *subst. n.* [Pr.: **cónturing**; < engl. **contouring**.] Tehnică de machiaj utilizată pentru a evidenția, a modifica sau a ascunde anumite trăsături faciale, combinând nuanțe deschise și întunecate. *Contouringul te poate ajuta să estompezi detaliile care nu vrei să iasă în evidență.*

CONTROLLER, *subst. m.* [Pr.: **cântróůlăr**; < engl. **controller**.] Persoană care are o nevoie emoțională de a deține controlul în relațiile în care este implicată. *Tot ce are de făcut un controller pentru a seduce este să alterneze retragerea afecțiunii, cu oferirea ei din abundență la momentul potrivit.*

CRINGE, *subst. n.* [Pr.: **críngi**; < engl. **cringe** (comedy).] Gen de comedie ce implică glume care îi fac pe oameni să se simtă inconfortabil. *Cringe-ul este foarte popular pe YouTube.*

CROWDSOURCING, *subst. n.* [Pr.: **cráudsorsing**; < engl. **crowdsourcing**.] Activitate care presupune obținerea de informații sau ajutor în realizarea unui proiect de la un grup mare de persoane, prin intermediul internetului. *Crowdsourcingul reprezintă una dintre cele mai accesibile metode de a crea un produs în urma utilizării sprijinului dintr-o comunitate.*

CRUSH, *subst. n.* [Pr.: **craș**; < engl. **crush**.] 1) Stare afectivă intensă de dragoste care, de obicei, nu durează foarte mult. *Crush-ul este diferit de celelalte forme de interacțiune romantică.* 2) Persoana care este obiectul acestui sentiment. *Nu a mai interacționat de mult timp cu un crush, în afara internetului.*

DEEP LEARNING, *subst. n.* [Pr.: **dip lắrning**; < engl. **deep learning**.] *și adjectival* Tip de învățare automată din domeniul inteligenței artificiale în care computerele, proiectate să funcționeze într-un mod similar cu creierul uman, procesează în mod repetat cantități uriașe de date pentru a învăța informații. *Rețelele neuronale utilizate în deep learning au capacitatea de a fi aplicate la multe tipuri de date și la aplicații diferite. Modelele deep learning preiau informații din mai multe surse de date și le analizează în timp real, fără a fi nevoie de intervenție umană.*

DEEPSEEK, *subst. n.* [Pr.: **dípsik**; < engl. **DeepSeek**.] *tehn. inform.* Tehnologie avansată, dezvoltată de compania chineză cu același nume, care utilizează inteligența artificială pentru a răspunde la întrebări și a îndeplini sarcinile care îi sunt date de către utilizator. *DeepSeek a urcat în topurile magazinelor de aplicații, fiind descărcată de aproape 2 milioane de ori.*

DIGITAL NATIVE, digital natives, *subst. m.* [Pr.: **dígităl néĭtiv**; < engl. **digital native**.] *tehn. inform.* Persoană care s-a născut și a crescut în era digitală, fiind familiarizată cu dispozitivele mobile, computerele și Internetul; nativ digital. *Digital natives sunt obișnuiți cu multitaskingul, cu studiul în timp ce ascultă muzică sau fac altceva.*

DISLIKE, *subst. n.* [Pr.: **disláĭk**; < engl. **dislike**.] *tehn. inform.* Opțiune care permite utilizatorilor unor site-uri de socializare să-și arate dezaprobarea față de un conținut, o poză, un mesaj, fără a fi nevoie să facă un comentariu în scris, dând clic pe un simbol sau pe cuvântul respectiv. *Postarea a obținut un număr record de dislike-uri.* ♦ **a da dislike** a acționa butonul asociat cu funcția dată. *E foarte ușor să fii răutăcios cu cineva și să-i dai dislike la postările și fotografiile pe care le pune pe profilul său.*

DOI, *subst. n.* [Pr.: **di-oŭ-áĭ;** < engl. **DOI** (abr. de la **digital object identifier**).] Șir unic, standardizat, de caractere care identifică un anumit text sau document publicat (articol

științific, revistă, comunicare la o conferință etc.) în format electronic; identificator de obiect digital. *Astăzi, DOI-urile au devenit parte integrantă a comunicării academice și a diseminării cunoștințelor digitale.*

EXTENDED REALITY, *subst. n.* [Pr.: **icsténdid riắliti**; < engl. **extended reality**.] *tehn. inform.* Tehnologie care extinde realitatea, combinând elemente ale lumii virtuale, augmentate și mixte pentru a crea o experiență nouă; realitate extinsă. *Extended reality își propune să îmbunătățească interacțiunea pe care o avem cu lumea din jurul nostru.*

FAST FASHION, *subst. n.* [Pr.: **fast fáșăn**; < engl. **fast fashion**.] *modă* Producție constantă a unor colecții vestimentare noi de calitate redusă, cu o durată scurtă de viață, la prețuri accesibile, cu scopul de a se încadra în tendințele actuale în continuă schimbare și pentru a atrage clienți. *Fast fashion are un impact grav și alarmant asupra mediului.*

FAT SHAMING, *subst. n.* [Pr.: **fat șéĭming**; < engl. **fat shaming**.] Faptul de a critica sau de a atrage atenția asupra unei persoane pentru că este supraponderală, făcând-o să se simtă jenată sau discriminată; body shaming. *Femeile vorbesc tot mai mult despre discriminare, bullying și fat shaming.*

FREE CASH FLOW, *subst. n.* [Pr.: **fri chéșfloŭ**; < engl. **free cash flow**.] Numerar din profiturile unei companii disponibil investitorilor în urma cheltuielilor de capital; flux de numerar liber. *Prin intermediul free cash flow-ului se măsoară nivelul de numerar disponibil pentru acționarii unei societăți*.

GENDER EQUALITY, *subst. f.* [Pr.: **géndăr icŭáliti**; < engl. **gender equality**.] Drept al unei persoane (bărbat, femeie sau altă identitate de gen) de a avea o poziție socială similară și de a fi tratată în mod egal; egalitate de gen. *Gender equality este promovată și integrată în procesul de elaborare a politicilor și de luare a deciziilor la nivel local.*

GENDER-FLUID, *adj. invar.* [Pr.: **géndăr-fluĭd**; < engl. **gender-fluid**.] (*despre persoane*) Care are o identitate de gen fluctuantă. *Tânărul se identifică drept o persoană gender-fluid.*

GHOSTING, *subst. n.* [Pr.: **gósting**; < engl. **ghosting**.] Practică de a încheia o relație romantică, întrerupând brusc, fără nicio explicație, orice formă de comunicare. *Apelăm la ghosting atunci când nu suntem capabili de asumare, de empatie sau relații autentice.*

GIVEAWAY, *subst. n.* [Pr.: **ghívăŭeĭ;** < engl. **giveaway**.] 1) *marketing* Produs promoțional personalizat, oferit gratuit pentru atragerea clienților și pentru promovarea brandului. *Un giveaway este o modalitate de promovare și o strategie de marketing.* 2) Concurs sau tombolă organizată de către un influencer pe rețelele de socializare, în care sunt oferite premii în schimbul unor acțiuni. *Organizarea unui giveaway online îți poate aduce multe beneficii.*

GLITCH, *subst. n.* [Pr.: **glici**; < engl. **glitch**.] *tehn. inform.* Defecțiune de scurtă durată într-un sistem, care apare din cauze necunoscute. *Glitch-urile pot provoca deranjamente grave sistemului, inclusiv întreruperea curentului electric, pierderea temporară a serviciului sau pierderea datelor.*

GREEN SCREEN, *subst. n.* [Pr.: **grin scrin;** < engl. **green screen**.] 1) Suprafață verde folosită ca fundal la realizarea unui film, program de televiziune sau a unei fotografii pentru a putea fi înlocuită ulterior cu diverse efecte digitale. *Green screenul de tip Roll Up este portabil și ușor de instalat.* 2) Tehnică de film sau

fotografică care utilizează acest fundal. *Cu green screen se reduce semnificativ costul procesului de producție.*

HOT WALLET, *subst. n.* [Pr.: **hot ŭólit;** < engl. **hot wallet**.] Portofel digital stocat pe un dispozitiv conectat la internet, care le permite investitorilor să depoziteze și să tranzacționeze criptomonede. *Hot walleturile sunt foarte convenabile și permit accesul rapid și ușor la chei și fonduri private.*

LGBTQI+, *subst. n.* [Pr.: **el-gi-bi-ti-kiu-ái**; < engl. **LGBTQI+** (abr. de la **lesbian, gay, bisexual, transgender, queer (or questioning), intersex, +** (and other kinds of identity that are not described by these names[2]).] *și adjectival* Termen generic care grupează indivizii cu identitate de gen sau orientare sexuală diferită de cea heterosexuală. *LGBTQI+ desemnează modul în care indivizii se percep și felul în care se identifică pe ei înșiși. Comunitate LGBTQI+.*

LIFEHACK, lifehackuri, *subst. n.* [Pr.: **láĭfhec**; < engl. **lifehack**.] Tehnică de gestionare a timpului și a activităților zilnice într-un mod mai simplu, productiv și eficient. *Lifehack de frumusețe. Specialiștii oferă 5 lifehackuri pentru întreținerea covoarelor.*

LONGREAD, *subst. n.* [Pr.: **lóngrid;** < engl. **longread**.] Text voluminos, care solicită mult timp să fie citit. *Longreadul rămâne marea mea pasiune.*

LOOT, *subst. n.* [Pr.: **lut**; < engl. **loot**.] (*într-un joc video*) Obiect de valoare primit sub formă de recompensă, de exemplu pentru eliminarea unui inamic, pe care gamerul, ulterior, îl poate utiliza în joc. *Looturile pot fi arme sau echipamente.*

MACHINE LEARNING, *subst. n.* [Pr.: **mășín lắrning;** < engl. **machine learning**.] Tip de învățare automată din domeniul inteligenței artificiale, prin care computerele își pot îmbunătăți performanțele prin procesarea de date noi, fără a fi asistate de programatori umani. *Machine learning se concentrează pe dezvoltarea de programe computerizate, care pot accesa singure date și le și pot folosi pentru propriile nevoi de învățare.*

MAGSAFE, *subst. n.* [Pr.: **mágseĭf**; < engl. **MagSafe**.] Tehnologie de încărcare wireless, dezvoltată de compania Apple, care utilizează magneți pentru a asigura o conexiune stabilă și eficientă între încărcător și dispozitiv. *MagSafe este disponibil doar pentru anumite modele de iPhone.*

MEME, meme-uri, *subst. n.* [Scris și: **memă**, *subst. f.*; pl. și **meme**; pr.: **mim**; < engl. **meme**.] 1) Idee, practică, credință care se răspândește prin imitare și educație într-un mediu cultural. *Valoarea unui meme constă în longevitatea și persistența sa în timp, capacitatea de a influența comportamentele și mentalitățile colective.* 2) *tehn. inform.* Imagine, videoclip, fragment de text, adesea cu tentă umoristică sau satirică, care se răspândește rapid și spontan prin intermediul internetului. *Meme-urile pot fi trecătoare și își pot pierde rapid relevanța, necesitând actualizare constantă.*

MESSAGE BOARD, *subst. n.* [Pr.: **mésigi bord**; < engl. **message board**.] *tehn. inform.* Spațiu virtual (site sau pagină web) unde utilizatorii pot lăsa mesaje, comenta sau discuta anumite subiecte cu alți utilizatori; forum[3]. *Message boardul le oferă studenților posibilitatea de a face schimb de idei și opinii cu colegii.*

MINDFULNESS, *subst. n.* [Pr.: **máĭndfulnes**; < engl. **mindfulness**.] Stare mentală care constă în conștientizarea momentului prezent, prin înțelegerea și acceptarea

[2] t.n. (și alte tipuri de identitate care nu sunt descrise prin aceste denumiri)
[3] *v.* și DCSR 2014, p. 114; DELRA 2022, p. 223.

propriilor gânduri, emoții și senzații fizice, folosită ca tehnică de relaxare. *Mindfulnessul reduce nivelul stresului, anxietatea și combate stările depresive.*

MIXED REALITY, *subst. n.* [Pr.: **mikst riăliti**; < engl. **mixed reality**.] Tehnologie care combină caracteristici din realitatea virtuală și augmentată; realitate mixtă. *Mixed reality permite utilizatorilor să navigheze atât prin lumea virtuală, cât și prin lumea reală, în același timp.*

MOOD BOARD, *subst. n.* [Pr.: **múdbord**; < engl. **mood board**.] Colecție de materiale, obiecte, imagini, cuvinte aranjate pe o suprafață plană, folosită pentru a transmite o idee generală sau un sentiment cu privire la un anumit subiect. *Mood boardurile pot fi fizice sau digitale și sunt instrumente eficiente de prezentare.*

MUST-TRY, *subst. n., adj. invar.* [Pr.: **mast-tráĭ**; < engl. **must-try**.] (Produs, mai ales alimentar) care trebuie încercat, gustat. *Ciocolata Dubai este must-try-ul anului 2024. Au fost selectate cinci delicatese must-try.*

NONBINÁR, nonbinără, nonbinări, nonbinăre, *subst. m.* și *f., adj.* [< engl. **non-binary**.] (Persoană) care nu se identifică cu niciun gen. *Nonbinarii spun că au elemente masculine și feminine combinate. Unele persoane nonbinare se identifică ca transgender.*

NOOB, *subst. m.* [Pr.: **nub**; < engl. **noob**.] *tehn. inform.* Persoană care participă la o activitate, de obicei un joc video online, dar nu are cunoștințe relevante și manifestă lipsă de îndemânare; începător. *Este noob la programare, mai are multe de învățat.*

ONLINE DATING, *subst. n.* [Pr.: **onláĭn déĭting**; < engl. **dating**.] Serviciu de întâlnire pe internet, care le permite indivizilor, cuplurilor sau grupurilor să comunice online, să se cunoască și să dezvolte, ulterior, o relație romantică. *Pandemia şi restricţiile au dus la o creştere a popularităţii online datingului.*

OPEN BANKING, *subst. n.* [Pr.: **ópăn bénking**; < engl. **open banking**.] Serviciu bancar deschis, care presupune partajarea securizată și autorizată a datelor financiare între diferite instituții și terțe părți. *Open Banking a fost conceput pentru a îmbunătăți transparența, concurența și inovația în industria financiară.*

ORGANIZER, organizere, *subst. n.* [Pr.: **órgănaĭzăr**; < engl. **organizer**.] 1) Container cu multe compartimente separate pentru organizarea lucrurilor în sertare sau în alte spații; organizator. *Organizer pentru birou cu 4 compartimente, fabricat din metal.* 2) *tehn. inform.* Agendă sau dispozitiv electronic în care se ține o evidență a activităților zilnice. *Organizerele vă pot îmbunătăți considerabil capacitatea de a rămâne organizat și productiv.*

OVERSHARING, *subst. n.* [Pr.: **ovărșéring**; < engl. **oversharing**.] Actul de a oferi foarte multe informații personale sau sensibile în mod public, adesea pe rețelele de socializare. *Oversharingul poate avea consecințe serioase atât pe plan personal, cât și profesional.*

PEOPLE PLEASER, people pleaseri, *subst. m.* [Pr.: **pípăl plízăr**; < engl. **people pleaser**.] Persoană care are o nevoie emoțională de a le face pe plac altora, adesea în detrimentul propriilor nevoi sau dorințe. *De cele mai multe ori, people pleaserii se simt deprimați și ajung să ceară ajutor medical sau psihoterapeutic.*

PEOPLE PLEASING, *subst. n.* [Pr.: **pípăl plízing**; < engl. **people pleasing**.] *și adjectival* Obicei de a le face pe plac altora, adesea în detrimentul propriilor nevoi

sau dorințe. *În timp, people pleasingul îți poate diminua simțul propriei valori. Comportamentul people pleasing apare încă din copilărie.*

PROMPT, prómpturi, *subst. n.* [< engl. **prompt**.] Întrebare, instrucțiune care este punctul de plecare pentru o conversație cu un chatbot. *Stăpânirea artei de a scrie prompturi este esențială pentru a obține un conținut convingător sau obiectiv.*

QR CODE, QR code-uri, *subst. n.* [Pr.: **kĭu-ar-cod**; < engl. **Q**(uick) **R**(esponse) **Code**.] *tehn. inform.* Reprezentare grafică ce constă într-o matrice alcătuită din pătrate albe și negre, care stochează informații, adesea o adresă web, și poate fi scanată folosind camera anumitor dispozitive electronice; cod QR. *QR code-urile pot fi folosite pentru stocarea informațiilor bancare și efectuarea de plăți, pentru autentificarea în unele conturi online sau chiar pentru autentificarea în rețelele Wi-Fi.*

QUEER, *subst. m., adj. invar.* [Pr.: **cŭír**; < engl. **queer**.] (Persoană) a cărei identitate de gen sau sexualitate nu se potrivește cu ideile tradiționale ale societății. *Queer se identifică cei care au o altă identitate de gen decât cisgender și o altă orientare sexuală decât cea heterosexuală. Să fii persoană queer înseamnă să înfrunți stereotipuri, prejudecăți, discursuri de ură.*

RAGE QUIT, *subst. n.* [Pr.: **réĭgi cŭit**; < engl. **rage quit**(ting).] *gaming* Abandonare a unei activități, în special a unui joc video, într-un acces de furie și frustrare, din cauza unei greșeli. *Rage quitul se caracterizează prin reacții impulsive și emoționale.*

RIDE-SHARING, *subst. n.* [Pr.: **raĭd-șéring**; < engl. **ride-sharing**.] Practică de utilizare în comun a unui vehicul privat, găsit prin intermediul serviciilor sau aplicațiilor specifice de căutare. *Ride-sharingul ajută șoferii să economisească bani, în timp ce călătoresc în aceleași zone sau în zone apropiate.*

RIZZ, *subst. n.* [< engl. **rizz**.] Capacitate de a atrage un partener; atracție romantică; farmec. „*Rizz*” *este unul dintre cele mai folosite cuvinte în rândul tinerilor din Generația Z.*

SINGLETASKING, *subst. n.* [Pr.: **síngăltasking**; < engl. **singletasking**.] Practică de concentrare pe o singură sarcină într-un anumit timp. *Singletaskingul pune accent pe profunzimea și calitatea muncii, asigurând rezultate mai bune și reducând stresul.*

SMART HOME, *subst. n.* [Pr.: **smart hoŭm**; < engl. **smart home**.] Locuință dotată cu un sistem de aparate interconectate, care pot fi controlate de la distanță, cu ajutorul unui dispozitiv conectat la internet; smart house; casă inteligentă. *Dacă iei în calcul conceptul de smart home încă din faza de proiectare și construire a casei, vei putea armoniza de la bun început toate tehnologiile necesare.*

STREAM, streamuri, *subst. n.* [Pr.: **strim**; < engl. **stream**.] Date digitale (conținut audio sau video) transmise continuu pe internet; flux de date. *În timp ce vizionezi un stream live, poți să interacționezi cu alți utilizatori, trimițând mesaje în chat.*

STREAMER, streameri, *subst. m.* [Pr.: **strímăr**; < engl. **streamer**.] Persoană care creează și transmite date digitale (conținut audio sau video) pe internet. *Streamerii pot da sfaturi bune despre parcurgerea jocurilor.*

STREET VIEW, *subst. n.* [Pr.: **strit vĭu**; < engl. (Google) **Street View**.] Serviciu online de vizualizare a străzilor unei localități, dezvoltat de Google Maps și Google Earth. *Cu Street View, poți explora repere din întreaga lume sau minuni ale naturii și poți descoperi diferite locații.*

SUBSCRIBE, *subst. n.* [Pr.: **subscráĭb**; < engl. **subscribe**.] Abonare la un serviciu electronic de informare (site, canal de Youtube) pentru a primi notificări ulterioare și a vedea conținuturi noi. *Subscribe are rolul să te țină la curent cu tot ce este nou pe un site web.* ♦ **a da subscribe** a acționa butonul asociat cu funcția dată. *La începutul ori la finalul unui video, vloggerii îşi roagă fanii să dea subscribe la canalul lor.*

SUBSCRIBER, *subst. m.* [Pr.: **subscráĭbăr**; < engl. **subscriber**.] Persoană care este abonată și are acces regulat la un serviciu electronic de informare; abonat. *Succesul campaniilor de e-mail marketing depind în mare parte de interacțiunea cu subscriberii.*

TOKEN, tokenuri, *subst. n.* [Pr.: **tócăn**; < engl. **token**.] *tehn. inform., finanțe* Serie unică de cifre în format digital ce asigură substituirea securizată a numărului de card în portmoneul electronic. *Tokenul asigură creșterea securității tranzacțiilor, evitând stocarea numărului de card de către comercianți.*

A TOKENIZA, tokenizează, *vb. tranz.* [Pr.: **tocănizá**; < engl. (to) **tokenize**.] *tehn. inform., finanțe* (*informațiile cardului de credit, fonduri, acțiuni*) A înlocui cu un token pentru securizarea tranzacțiilor. *Compania tokenizează fondurile de capital privat.*

TOKENIZARE, *subst. n.* [Pr.: **tocănizáre**; < engl. **tokenization**.] *tehn. inform., finanțe* Procesul de conversie a informațiilor cardului de credit în tokenuri pentru securizarea tranzacțiilor. *Tokenizarea este următoarea etapă în evoluția plăților digitale.*

TRANSGENDER, *subst. m., adj. invar.* [Pr.: **transgéndăr**; < engl. **transgender**.] (Persoană) a cărei identitate de gen nu corespunde cu sexul biologic sau cu genul care i-a fost atribuit la naștere. *Există trei tipuri de identități de gen: cisgender, transgender și nonbinar. Multe persoane transgender sunt discriminate la locul de muncă.*

TRUCHECK™, *subst. n.* [Pr.: **trúcec**; < engl. **TruCheck™**.] *med.* Test de screening minim invaziv, creat pentru depistarea precoce a cancerului. *Trucheck™ este recomandat în special pentru persoanele asimptomatice, care au un risc crescut de cancer.*

UNSUBSCRIBE, *subst. n.* [Pr.: **ansubscráĭb**; < engl. **unsubscribe**.] Dezabonare de la un serviciu electronic de informare (site, canal de Youtube). *Unsubscribe nu trebuie să fie singura opțiune pe care le-o oferi celor abonați la lista ta.* ♦ **a da unsubscribe** a acționa butonul asociat cu funcția dată. *Să dai unsubscribe este foarte ușor.*

USE CASE, use case-uri, *subst. n.* [Pr.: **ĭús keĭs**; < engl. **use case**.] *și adjectival* Descriere a modului în care un produs, serviciu sau sistem poate fi utilizat eficient. *Identificarea use case-urilor se face pornind de la cerințele utilizatorului şi analizând descrierea problemei. Diagramă use case.*

WALLET, *subst. n.* [Pr.: **ŭólit**; < engl. **wallet**.] *tehn. inform., finanțe* Portofel digital care permite investitorilor să depoziteze criptomonede. *Un wallet funcționează printr-un software ce leagă datele de plată ale contului bancar de furnizorul care procesează tranzacția.*

WATER-RESISTANT, *adj. invar.* [Pr.: **ŭótăr rezístănt**; < engl. **water-resistant**.] 1) (*despre articole vestimentare, încălțăminte*) Care nu permite pătrunderea apei; impermeabil; waterproof; water-repellent. *Materiale water-resistant*. 2) (*despre dispozitive*) Care este rezistent la apă; care nu se deteriorează în contact cu apa; waterproof. *Ceas water-resistant.*

WORKOUT, workouturi, *subst. n.* [Pr.: **ŭórcaŭt**; < engl. **workout**.] *sport* Antrenament pe care îl face o persoană pentru a se menține în formă. *Suplimentele se consumă, de regulă, cu jumătate de oră înainte de workout.*

Referințe bibliografice:

AVRAM, Mioara. Noutăți reale și noutăți aparente în vocabularul românesc actual. *Limbă şi Literatură.* 1998, vol. I, pp. 31-35.

CARUNTU-CARAMAN, Livia. *Englezismele în mass-media: adaptare şi funcţionalitate*. Chișinău: Editura TAICOM, 2023. ISBN 978-9975-58-295-7.

CARUNTU-CARAMAN, Livia. Inovații lexicale de origine engleză ultrarecente (I). *Philologia*. 2024, nr. 1 (322), pp. 58-68. ISSN 1857-4300.

CD = *Cambridge Dictionary.* Cambridge University Press & Assessment 2025 (ed.). Disponibil: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/ [accesat 2025-01-20].

DCSR = DĂNILĂ, Andrei și TAMBA, Elena. *Dicţionar de cuvinte şi sensuri recente*. București: Ed. Litera, 2014. ISBN 978-606-686-592-0.

BAHNARU, Vasile; BOTNARU, Liliana; CĂRUNTU-CARAMAN, Livia; MOLEA, Viorica; ONOFRAŞ, Maria; PAHOMI, Tamara; SCLIFOS, Valeriu; VRABIE, Lidia și VULPE, Ana (coord.). *Dicţionar explicativ al limbii române actuale: cu sinonime, antonime, paronime, exemple*. Vol. I-IV. Chișinău: Editura Știința, 2022. ISBN 978-9975-85-352-1.

DER = CARUNTU-CARAMAN, Livia. *Dicţionar de englezisme recente*. Chișinău: Editura TAICOM, 2023. ISBN 978-9975-58-294-0.

DOOM^{3} = ARANGHELOVICI, Cristina; BALACCIU-MATEI, Jana; POPESCU, Mioara; RĂDULESCU SALA, Marina și VINTILĂ-RĂDULESCU, Ioana (coord.). *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*. Ediția a III-a. București: Univers Enciclopedic Gold, 2021. ISBN 978-606-704-935-0.

ICSO1 = BARBU, Ana-Maria; CROITOR, Blanca; NICULESCU-GORPIN, Anabella-Gloria; RADU, Carmen-Ioana și VASILEANU, Monica. *Inventar de cuvinte şi sensuri noi atestate în mediul online.* Vol. 1. București: Editura Academiei Române, 2020. ISBN 978-973-27-3146-8.

ICSO2 = BARBU, Ana-Maria (coord.); LUPU, Irina; OPREA, Ștefania și TELEOACĂ Dana-Luminița. *Inventar de cuvinte şi sensuri noi atestate în mediul online*. Vol. 2. București: Editura Academiei Române, 2022. ISBN 978-973-27-3649-4.

ÎOOP^{6} = ARANGHELOVICI, Cristina; BOIOC APINTEI, Adnana; BRĂESCU, Raluca; COLCERIU, Ștefan; PANĂ DINDELEGAN, Gabriela (coord.) et al. *Îndreptar ortografic, ortoepic, morfologic şi de punctuaţie*, ediția a VI-a. București: Editura Univers Enciclopedic, 2024. 978-606-096-475-9.

M-WD = *Merriam-Webster Dictionary*. Incorporated (ed.). Disponibil: https://www.merriam-webster.com/dictionary/workout [accesat 2025-02-07].

ODE = *Oxford Dictionary of English*. Third edition. Oxford University Press, 2010. ISBN: 9780199571123.

OLD = *Oxford Learner´s Dictionaries*. Oxford University Press (ed.). Disponibil: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/ [accesat 2025-02-15].

PĂCURARU, Veronica. Cu privire la inovaţiile lexicale şi dezambiguizarea lor semantică prin expansiune contextuală (abordare epistemologico-lexicografică). *Philologia.* 2013, nr. 1-2, pp. 59-69. ISSN 1857-4300.

RADU, Voica. Influența internațională a limbii engleze. Cu privire specială la limbile romanice. *Philologica Banatica*. 2007, vol. 1, pp. 17-36. ISSN 1843-4088.

RADU, Voica. *Limba engleză şi globalizarea. Realităţi româneşti şi romanice*. Timişoara: Mirton, Amphora, 2009. ISBN 978-973-52-0730-4. ISBN 978-973-7723-16-1.

VULPE, Ana. Achiziții lexicale „ultrarecente" pentru vocabularul limbii române. *Limbă, Literatură, Folclor*. 2021, nr. 1, pp. 7-19. ISSN 2587-3881.

VULPE, Ana și Onofraș, Maria. Achiziții lexicale „ultrarecente" pentru vocabularul limbii române. *Philologia.* 2023, nr. 1, pp. 17-26. ISSN 1857-4300.

VULPE, Ana și Onofraș, Maria. *Mic inventar de inovații lexicale* (*neînregistrate în dicționarele explicative ale limbii române*). Chișinău: TAICOM, 2024. ISBN 978-9975-58-315-2.

Notă: Articol elaborat în cadrul subprogramului de cercetare 010301 „Perspective interdisciplinare asupra fenomenelor de confluență și de confruntare în domeniile lingvistic, literar și folcloric în spațiul basarabean ca limes civilizațional și frontieră geopolitică", Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu" al USM.

Primit: 06.03.2025
Acceptat: 29.04.2025